Azimio la Kimataifa la Haki za Mama Dunia

Kutoka kwenye Kongamano la Watu Ulimwenguni kuhusu Mabadiliko ya Tabianchi na Haki za Mama Dunia, Cochabamba, Bolivia, tarehe 22 Aprili – Siku ya Dunia 2010.

Dibaji

Sisi, watu na mataifa ya Dunia:

kwa kuzingatia kwamba sisi sote ni sehemu ya Mama Dunia, jamii isiyogawanyika, iliyo hai yenye viumbe vinavyohusiana na vinavyotegemeana na hatima iliyo sawa;

kukiri kwa shukrani kwamba Mama Dunia ni chanzo cha maisha, lishe na kujifunza na hutoa kila kitu tunachohitaji ili kuishi vizuri;

kwa kutambua kwamba mfumo wa kibepari na aina zote za uharibifu, unyonyaji, unyanyasaji na uchafuzi umesababisha uharibifu mkubwa, kudhoofika na usumbufu wa Mama Dunia, na kuweka maisha kama tunavyoyajua leo hatarini kupitia matukio kama vile mabadiliko ya tabianchi;

kwa kuamini kwamba katika jamii hai inayotegemeana haiwezekani kutambua haki za binadamu pekee bila kusababisha ukosefu wa usawa ndani ya Mama Dunia;

kwa kuthibitisha kwamba ili kudhamini haki za binadamu ni muhimu kutambua na kutetea haki za Mama Dunia na viumbe vyote vilivyomo ndani yake na kwamba kuna tamaduni, desturi na sheria zilizopo zinazofanya hivyo;

kwa kutambua dharura ya kuchukua hatua madhubuti, za pamoja za kubadilisha miundo na mifumo inayosababisha mabadiliko ya tabianchi na vitisho vingine kwa Mama Dunia;

kwa kutangaza Azimio hili la Ulimwengu wote la Haki za Mama Dunia, na kutoa wito kwa Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa kuipitisha, kama kiwango cha kawaida cha mafanikio kwa watu wote na mataifa yote ya dunia, na kufikia mwisho kwamba kila mtu binafsi na taasisi inachukua jukumu la kukuza kwa njia ya mafunzo, elimu, na ufahamu, kuheshimu haki zinazotambuliwa katika Azimio hili na kuhakikisha kupitia hatua na mikakati ya haraka, ya kitaifa na kimataifa,

kutambuliwa na usahihi wao wa kutambuliwa na mataifa yote kati ya watu wote na Mataifa yote duniani.

Kifungu cha 1. Mama Dunia

(1) Mama Dunia ni kiumbe hai.

(2) Mama Dunia ni jamii ya kipekee, isiyogawanyika, inayojisimamia yenyewe ya viumbe vinavyohusiana ambavyo hudumisha, huweka na kuzaa viumbe vyote.

(3) Kila kiumbe kinaelezwa kwa mahusiano yake kama sehemu muhimu ya Mama Dunia.

(4) Haki za asili za Mama Dunia haziwezi kutenganishwa kwa kuwa zinatokana na chanzo sawa na kuwepo.

(5) Mama Dunia na viumbe vyote wanastahiki haki zote za asili zinazotambuliwa katika Azimio hili bila utofauti wa aina yoyote, kama vile linaweza kufanywa kati ya viumbe hai na vya isokaboni, spishi, asili, matumizi kwa binadamu, au hali nyingine yoyote.

(6) Kama vile binadamu wana haki za binadamu, viumbe wengine wote pia wana haki ambazo ni maalum kwa spishi au aina zao na zinazofaa kwa nafasi na kazi zao ndani ya jamii ambazo zimo.

(7) Haki za kila kiumbe zimewekewa mipaka na haki za viumbe wengine na mgogoro wowote kati ya haki zao lazima utatuliwe kwa njia inayodumisha uadilifu, usawa na afya ya Mama Dunia.

Kifungu cha 2. Haki Asili za Mama Dunia

(1) Mama Dunia na viumbe vyote ambavyo vinajumulisha vina haki asili zifuatazo:

(a) haki ya kuishi na kuwepo;

(b) haki ya kuheshimiwa;

(c) haki ya kuunda upya uwezo wake wa kibayolojia na kuendeleza mizunguko na michakato yake muhimu bila usumbufu kutoka kwa binadamu;

(d) haki ya kudumisha utambulisho na uadilifu wake kama kiumbe tofauti, kinachojisimamia na kinachohusiana;

(e) haki ya maji kama chanzo cha uhai;

(f) haki ya hewa safi;

(g) haki ya afya kamili;

(h) haki ya kuwa huru kutokana na athari, uchafuzi na taka zenye sumu au zenye mionzi;

(i) haki ya kutorekebisha au kutovuruga muundo wake wa kimaumbile kwa namna ambayo inatishia uadilifu au utendakazi muhimu na wenye afya;

(j) haki ya marejesho kamili na ya haraka ya ukiukaji wa haki zinazotambuliwa katika Azimio hili unaosababishwa na shughuli za binadamu;

(2) Kila kiumbe ana haki ya mahali na kutekeleza jukumu lake katika Mama Dunia kwa utendaji wake wa usawa.

(3) Kila kiumbe ana haki ya ustawi na kuishi bila kuteswa au kutendewa kikatili na binadamu.

Kifungu cha 3. Wajibu wa binadamu kwa Mama Dunia

(1) Kila binadamu ana wajibu wa kuheshimu na kuishi kwa amani na Mama Dunia.

(2) Ni lazima binadamu, Mataifa yote, na taasisi zote za umma na za kibinafsi:

(a) Watende kulingana na haki na sheria zinazotambuliwa katika Azimio hili;

(b) watambue na kuendeleza utekelezaji kamili na kushinikizwa kwa haki na sheria zinazotambuliwa katika Azimio hili;

(c) wakuze na kushiriki katika kujifunza, kuchambua, kutafsiri na kuwasiliana kuhusu jinsi ya kuishi kwa amani na Mama Dunia kulingana na Azimio hili;

(d) wahakikishe kwamba ufuatiliaji wa ustawi wa binadamu unachangia ustawi wa Mama Dunia, sasa na katika siku zijazo;

(e) waanzishe na kutumia kanuni na sheria madhubuti kwa ajili ya ulinzi, usalama na uhifadhi wa haki za Mama Dunia;

(f) waheshimu, walinde, wahifadhi na inapobidi, warejeshe uadilifu, wa mizunguko muhimu ya kiikolojia, michakato na usawa wa Mama Dunia;

(g) wahakikishe kwamba uharibifu unaosababishwa na ukiukaji wa haki za binadamu unaotambuliwa katika Azimio hili unarekebishwa na kwamba wale wanaohusika wanawajibishwa kwa kurejesha uadilifu na afya ya Mama Dunia;

(h) wawezeshe binadamu na taasisi kutetea haki za Mama Dunia na za viumbe vyote;

(i) waanzishe hatua za tahadhari na vikwazo ili kuzuia shughuli za binadamu kutokana na kusababisha kutoweka kwa spishi, uharibifu wa mifumo ya ikolojia au kuvuruga kwa mizunguko ya ikolojia;

(j) wahakikishe amani na kuondoa silaha za nyuklia, kemikali na kibayolojia;

(k) wakuze na kusaidia mazoea ya heshima kwa Mama Dunia na viumbe vyote, kwa mujibu wa tamaduni zao, mila na desturi;

(l) kuza mifumo ya kiuchumi inayowiana na Mama Dunia na kwa mujibu wa haki zinazotambuliwa katika Azimio hili.

Kifungu cha 4. Ufafanuzi

(1) Neno "kiumbe" linajumuisha mifumo ya ikolojia, jamii asilia, spishi na vitu vingine vyote vya asili ambavyo vipo kama sehemu ya Mama Dunia.

(2) Hakuna chochote katika Azimio hili kinachozuia utambuzi wa haki zingine za asili za viumbe vyote au viumbe maalum.

Pendekezo la Azimio la Kimataifa la Haki za Mama Dunia

pata zaidi

www.rightsofnaturetribunal.org